

Wprowadzenie

Z satysfakcją przekazujemy Czytelnikom zebrane w jednym dziele opracowanie zagadnień dotyczących zarządzania własnością intelektualną, transferu oraz komercjalizacji wyników badań naukowych i nowoczesnych technologii. Wspólnym mianownikiem dla każdego z odrębnych zagadnień, mających własnych autorów jest potrzeba ochrony własności dóbr niematerialnych, do jakich należą dobra intelektualne objawiające się w odkryciach naukowych i w coraz to nowych pomysłach technologicznych, wdrażanych następnie do gospodarki. Dzięki temu staje się ona innowacyjna. Z kolei, innowacyjna gospodarka stanowi obecnie o sile ekonomicznej państw, które na niej opierają swój postęp, nowoczesność i dobrobyt. Powszechnie już dzisiaj wiadomo, że pomyślna przyszłość czeka te kraje i narody, które skierowały swoją uwagę i przeznaczyły środki finansowe na rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Aspektem zarządczym i ekonomicznym w tych przedsięwzięciach muszą towarzyszyć korzystne i dobrze przygotowane rozwiązania prawne i organizacyjne.

Przedstawiana publikacja stara się połączyć te aspekty i dlatego składa się z czterech części, z których każda zawiera dwa rozdziały. **Pierwsza część, pt. „Problemy ochrony własności intelektualnej i transferu wyników badań naukowych do przemysłu”** obejmuje dwa rozdziały. Skupiają one uwagę na modelach komercjalizacji i transferu technologii oraz na strategiach transferu własności intelektualnej (IP) do przemysłu, odnosząc się do modeli ochrony tej własności na uczelniach polskich, innych krajów europejskich i w USA. Są tu omówione definicje i wybrane modele komercjalizacji i transferu technologii, a wśród nich zasługujący na szczególną uwagę model komercjalizacji technologii, uwzględniający proces zarządzania własnością intelektualną. W dalszej kolejności przedstawione są modele komercjalizacji, uwzględniające podział korzyści ekonomicznych na uczelniach amerykańskich i europejskich. W ramach części praktycznej przedstawiono sześć uczelni (cztery amerykańskie i dwie europejskie) i ich systemy zarządzania własnością intelektualną, w celu komercjalizacji wyników badań i zdobytej wiedzy. W drugim rozdziale przedstawione zostały również wnioski płynące z mechanizmów zarządczych wdrożonych na uczelniach amerykańskich, w Wielkiej Brytanii i w Hiszpanii.

Druga część prezentowanej monografii obejmuje **zagadnienia prawne ochrony własności intelektualnej na uczelniach, z uwzględnieniem problemów praw autorskich w Internecie**. W Polsce kwestie twórczości pracowniczey oraz modelu ochrony dóbr niematerialnych na uczelniach, są dopiero od niedawna przedmiotem szerszej dyskusji. W szczególności dotyczy to stworzenia wynalaz-

ku. Autorka trzeciego rozdziału rozważa sytuacje powstania bezwzględnego prawa podmiotowego dającego możliwość wyłącznego korzystania z wynalazku. Prawo do wynalazku pracowniczego oraz sytuacje udzielania licencji na korzystanie z wynalazku powstałego przy pomocy przedsiębiorcy są analizowane na gruncie prawa polskiego i innych państw europejskich. Wzrost poznawczy trzeciego rozdziału wskazują przykłady rozwiązań przyjętych w uczelniach polskich w odniesieniu do pracowniczego utworu naukowego. Końcowe rozważania trzeciego rozdziału są ściśle powiązane z zarządzaniem prawami własności przemysłowej i komercjalizacją przedstawioną w części pierwszej publikacji, przy czym decyzje komercjalizacyjne prezentowane są na podstawie obowiązujących uregulowań prawnych. Istotne jest też zwrócenie uwagi na zaawansowane prace legislacyjne, zmierzające wkrótce do powiązania źródła finansowania prac badawczych z późniejszą własnością wyników tych badań.

Rozdział czwarty stanowi reakcję na gwałtownie rosnące znaczenie praw autorskich i ochronę wartości intelektualnych w związku z posługiwaniem się Internetem. Autor przedstawia naruszenia, których przedmiotem są oznaczenia odróżniające umieszczone w nazwie domenowej. Usługi internetowe, w szczególności system WWW stał się sposobem nieuczciwej walki konkurencyjnej, mającej w poważnym stopniu na celu wprowadzenie w błąd co do tożsamości przedsiębiorcy. Dlatego problematyka nieuczciwego wykorzystania narzędzi internetowych w walce konkurencyjnej, dokonywaniu transakcji handlowych oraz komercjalizacji kończy część drugą publikacji przedstawioną przez specjalistów z prawa własności intelektualnej i przemysłowej.

Cześć trzecia monografii objaśnia **zagadnienia transferu wiedzy w programach edukacyjnych z przedsiębiorczości i komercjalizacji technologii**. Swoje doświadczenia przedstawia kadra zarządzająca programami edukacyjnymi: *The Chartered Institute of Marketing* w Londynie oraz wspólny program *Master of Science in Science Commercialization* Uniwersytetów w Austin i w Łodzi. Amerykańsko-polskie spojrzenie na profesjonalizację edukacji poprzez transfer wiedzy z USA i Wielkiej Brytanii ma związek z pierwszymi dwiema częściami niniejszego opracowania, poprzez rozwinięcie problemów ochrony własności intelektualnej dla uzyskiwania przewagi konkurencyjnej osób, organizacji, krajów i ich gospodarek. Z tego powodu rozdział piąty pt. „Międzynarodowe kwalifikacje profesjonalne. Standardy, problemy jakości i transferu wiedzy” jest przykładem poszukiwania, identyfikowania i wdrażania dobrej wiedzy, wychodząc od rynku (pracowników i pracodawców), określania standardów i sposobów ich osiągnięcia i weryfikacji, dążąc do transferu wiedzy między uczestnikami i organizacjami innowacyjnymi. Rozdział szósty prezentowany jest przez dyrektorów amerykańskiego i polsko-amerykańskiego programu studiów magisterskich z komercjalizacji wiedzy i technologii (*Intellectual Property Challenges in Replicating an*

American Graduate Program in Poland. Experiences, Perspectives, and Lessons Learned). Jego głównym zadaniem jest ukazanie spektrum problemów własności intelektualnej podczas transferu wiedzy i najlepszych praktyk z uczelni amerykańskiej do warunków polskich. Autorzy i wieloletni zarządzający programami edukacyjnymi w USA i w Polsce objaśniają istotne bariery i stymulanty dla współpracy dwóch uczelni na płaszczyznach edukacyjnej, prawnej i kompetencyjnej. Otwarcie Polski na gospodarkę światową stwarza wiele zalet współpracy międzynarodowej w dziedzinie transferu wiedzy. Dostrzeżenie problemów i ich rozwiązanie staje się kluczowym aspektem transferu wiedzy i wdrażania najlepszych zagranicznych praktyk, co próbuje się umiejętnie zaprezentować w szóstym rozdziale.

Część czwarta, to rozważania na temat **strategii przedsiębiorstw w zakresie własności intelektualnej oraz internacjonalizacji małych i średnich firm**, które posiadają prawa do patentu. Opracowania w tej części są oparte na wiedzy i doświadczeniach naukowców z Polski i Holandii. Współczesne przedsiębiorstwa coraz częściej muszą zwracać uwagę na konieczność ochrony własności intelektualnej wytworzonej przez ich pracowników i wiedzy jaką zgromadziły. Zagadnienie jest szczególnie ważne w małych i średnich firmach. Dlatego dużym walorem publikacji jest przedstawienie obecnych tendencji w zakresie ochrony praw własności intelektualnej na świecie, w Europie, w tym także w Polsce, a także pokazanie aktualnych zagrożeń bezpieczeństwa własności intelektualnej oraz korzyści wynikających z jej ochrony. W rozdziale siódmym przedstawiono wiele **strategii** związanych z ochroną własności intelektualnej, które mogą być wykorzystywane przez współczesne przedsiębiorstwa w celu zabezpieczenia ważnych zasobów **strategicznych**. Z kolei, rozdział ósmy obejmuje analizę teoretyczną i empiryczną podejmowania wysiłków w celu ochrony własności przemysłowej małych i średnich firm (*Patent Strategies of Small High-tech Firms in a Broader Context: the Case of International Learning*). Zaprezentowany w tym rozdziale model empiryczny jest przykładem możliwych strategii patentowania albo konkurowania na rynku bez ochrony intelektualnych zasobów przez firmy określane mianem *spin-off*.

Przedstawiona publikacja jest następnym przejawem korzyści, jakie w dotąd mało znanej, a niezwykle praktycznie istotnej dla gospodarki dziedzinie komercjalizacji nowoczesnych technologii - z punktu widzenia ochrony praw własności intelektualnej - przyniosła współpraca amerykańsko-polska, zaczęta w 2003 r. zawarciem umowy między Uniwersytetem Tekszańskim w Austin a Uniwersyteciem Łódzkim w ramach tzw. programu offsetowego Polski i USA. Wtedy też powstały w UŁ studia podyplomowe o komercjalizacji high-tech, pierwsze w Polsce, prowadzone wspólnie z Instytutem IC² Uniwersytetu w Austin.

Mamy nadzieję, że monografia okaże się przydatna w dalszych badaniach naukowych i wzbudzi zainteresowanie przedsiębiorców, zwłaszcza z dziedziny rozwiniętych technologii.

Prof. zw. dr hab. Wojciech J. Katner

b. Dyrektor Amerykańsko-Polskiego Programu Offsetowego,
Uniwersytet Teksasński – Uniwersytet Łódzki

Dr Dariusz Trzmielak

b. Dyrektor Centrum Innowacji, Amerykańsko-Polski Program
Offsetowy, Uniwersytet Teksasński – Uniwersytet Łódzki